

Grytviken, South Georgia 6. mai 1912.

Cirkulærskrivelse no 2

Cirkulerer likegyldig i hvilken orden til: Hans og Kristian, Trygve, Prestrud.

Kjære forældre og søskende!

Far takkes saa meget for breve av 25/2 og 10/3, Marte for brev av 25/2 og Hans og Kristian for breve av 3/3. Jeg fik dem her den 21/4, dagen efterat «Harpon» var gaaet herfra med posten, hvoriblant min cirkulærskrivelse nr 1. Som I vil forstaa, tar posten hitned noksaa lang tid. Det glædet mig at høre, at det staa bra til hjemme og at Kristian er bra i foten igjen. – Nu er vel vaaren kommet for alvor hjemme. – Her slaar nu høsten ind for alvor med regn og storm. Det deilige skiføre som vi hadde en ukes tid like efter midten av april er nu helt strøket bort igjen. Det var likesom bare en forsmak paa vinteren. Nu har vi regn og taake isteden. Vinteren kan vi nok ikke for alvor gjøre regning paa før i juni maaned.

Tiden hernede gaar imidlertid fort. Idag har jeg allerede været hernede i 5 uker. Jeg har hat nok at bestille og da gaar jo tiden. Meget tildels ansvarsfuldt arbeide har jeg hat siden sidst jeg skrev, etpar haarde sjøreiser har jeg ogsaa hat. Baade hvad det alvorsfulde og det strabadsøse angaar, saa lingner kaldet et haardt sjøkald. – Men lad mig kanske begynde med at fortælle litt mere om-i detalj om, hvordan jeg har hat det de sidste 14 dage, siden sidste post gik. Den 21. april, dagen efter Harpons avgang kom «Cachalote» med post fra Buenos Aires. Foruten brevene kom da ogsaa 4 pakker Morgenblade fra Kristian, hvorfor takkes; desuten en pakke fra Lutherstiftelsen med «For kirke og kultur» «Samtiden» Luth. kirketidende «Norsk kirkeblad», «Excelsion» «Bymissionæren», «Den unges ven». Posten er et pust fra utenverdenen som virker oplivende, dobbelt oplivende fordi den kommer saa sjelden. Det passer svært godt at jeg faar «Morgenbladet». Jeg er vistnok den eneste her i Grytviken, som faar det tilsendt, saavidt jeg vet da. bestyreren holder nemlig «Aftenposten». Jeg vilde derfor være meget taknemmelig om Kristian vilde fortsætte med forsendelsen.

Den 22. april var jeg paa forhør i anledning av slagsmaalet ombord i «Restitution» den 5. april. Det var magistraten, Mr. Wilson som forhørte, og jeg maatte fungere baade som vidne og tolk. Den anklagede blev dømt til en bod av 10 pund eller 2 maaneders fængsel. Han fik en frist av 14 dage inden hvilken boden skulde være betalt. Han tænkte nok først paa ikke at vedta, men nu har han siden gaaet ind paa at betale boden. Den anklagede er en snil og flink mand, naar han er ædru. – Forhøret tok mesteparten av formiddagen og like efter middag drog doktor Michelet og jeg med en hvalbaat avgaarde til Prins Olavs Harbour, hvor der atter var en mand død. Det var 4 timers reise med hurtiggaaende hvalbaat.

Da vi kom ombord i «Restitution», det flytende kokeri var alt stille der. Der var dog nogen ængstelse blant mandskapet over at to dødsfald var indtruffet saa like efter hinanden. Enkelte frygtet nok for «berri- berri» eller noget lignende. Jeg overnattet i den samme lugar som sidst. For at faa litt luft satte jeg luken litt op og la ulsteren godt over mig saa jeg ikke frøs. Men om natten kjendte jeg vinden med snefok staa like ind og da samtidig en sur hval laa ved skibssiden og stinket maatte jeg

skyve luken igjen. – Dog sov jeg allikevel ikke saa verst. Om formiddagen tok dr. Michelet og den engelske læge iland og obducerte liket. Det var lungebetændelse, som den engelske læge hadde sagt.

Like efter middag holdtes begravelsen under stor deltagelse fra skibsmandskapet og under dypt alvor. Istedetfor orgeltoner hørtes vindens pipen og istedetfor klokkeklang hørtes dønningernes skvulp mot strandbredden. Graven var lagt ved siden av den forrige. Det strie, stive tussockgræs som vinden slet og rev i var den eneste prydd omkring gravene. – Og rundt omkring stod fjeldene, vilde og forrevne, spidse og takkede, nøkne og golde som tause tilskuere. – Allikevel lød her som hjemme ordet om det levende haap ved graven. –

Om eftermiddagen hadde doktor Michelet fuldt op at gjøre med at undersøke dem av mandskapet, som følte sig syke. Til deres beroligelse kunde doktoren meddele, at han ingen symptomer fandt paa berri=berri. Kun et par feilet litt. En hadde ørebetændelse og en kjærtelsyke. Efter aftens holdt jeg gudstjeneste ombord i «Restitution». Salonen var fylt av mandskapet, som mødte manjevnt frem. Stiltfærdige og alvorlige indfandt de sig. Jeg blev slaaet av hvilken motsætning der var fra forrige gang, da et blodig slagsmaal i den samme salon kastet uhygge over dagen. Jeg talte over sidste søndags tekst Joh 21:15-25. Det var rent gripende at se med hvilken opmerksomhet de fulgte. Da gudstjenesten var forbi gik hver stille til sit og doktoren og jeg tilbragte resten av aftenen sammen med den elskværdige og brave bestyrer kaptein Andersen.

Næste morgen sa vi farvel og reiste til New Fortuna bay, ca 4 ½ times bei med hurtiggaaende hvalbaat. Det var særdeles høi sjø. Vinden hadde vært fralands, men snudde sig saa temmelig braat – og saa kogte det op. Jeg maatte da til pers og blev sjøsyk for første gang ombord i hvalbaat. Var sjøsyk de sidste par timer av reisen. – Det smagte da godt at komme frem til det koselige hus i New Fortuna bay, hvor bestyreren for «Ocean» L. E. Larsen og hans frue bor. Huset her er indrettet omtrent som et koselig litet norsk hjem. Jeg blev i New Fortuna bay i en uke og holdt da der et foredrag om «Fædrelandskjærlighet» samt gudstjeneste 3. søndag efter paaske. Forøvrig fordrev jeg tiden med at læse aviser og Bulls: Hans Nielsen Hauge samt spille schak med fru. Stueren og jeg hadde planlagt en tur indover fjeldene og isbræerne for om mulig at rekognocere veien bortover til Grytviken. Men den dag vi skulde avgaarde var det taake, slut og regn, saa vi maatte opgi turen. – Om aftenen den 31. april kom saa dampbaaten «Lille Carl» for at hente mig tilbake til Grytviken. En mand som var kommet med «Cachalote» dagen før jeg reiste fra Grytviken var død av lungebetændelse. Han var kommet fra det varme klima i Buenos Aires og hadde forkjølet sig paa veien. Saa var det gaaet over til lungebetændelse, der nok saa hurtig hadde gjort det av med ham. – Om morgenen 1. mai drog jeg da avgaarde med Lille Carl. Det er en bitte liten dampbaat, som mest brukes til at gaa mellem de forskjellige havne her, særlig naar magistrat, doktor eller prest er ute paa reiser for Compania Argentina de Pesca. – Det var klarveir men storm paa sjøen. Jeg stod oppe i styrerummet. Nogen kommandobro er der ikke paa denne lille baat. Vi hadde vinden like imot og sjøen blev høiere og høire. Den slog over baugen og dasket over styrerummet. Jeg blev fugtig paa føtterne, og ærmerne paa min ulster blev saa vaate at det dryppet av dem. Vinden var ogsaa ganske gjennomtrængende. Dog hadde jeg ingen mén av turen. Den tok jo ikke mere end ca 3 timer, saa var jeg fremme i Grytviken i god havn og kunde komme i hus. Jeg kom til Grytviken i 1-tiden, og begravelsen vilde de gjerne ha samme dag kl 4. em. Fra min side var der intet i veien, og alt blev ordnet.

7/5 Kl 4 holdtes da begravelsen under stor deltagelse. Bisættelsen foregik i forsamlingshuset og ikke saa langt derfra ligger kirkegaarden hvor der før ligger nogen grave fra gammel tid. Under

bisættelsen hadde vi orgelmusik til salmerne og Chopin's sørgemarsch etterpaa; men ellers foregik begravelsen omtrent under samme forhold som i Pins Olavs harbour. – Disse dødsfald har skabt noget alvor i sindene og har kanskje virket mere en mangen præken. Ved saadanne leiligheter er der jo god anledning til at tale et alvorsord til de gjenlevende.

Bededag holdt jeg gudstjeneste her i Grytviken og sidste søndag holdt jeg gudstjeneste ombord i det flytende kokeri «Nor». Det tilhører aktieselskapet «Condor» og ligger i Grytviken havn og koker ut oljen av hvalskrotterne efterat spekket er tat av. Det var svært hyggelig at komme ombord der. jeg var rundt i de forskjellige mandskapsrum hos folkene og under gudstjenesten var hytten akterut fuld. Bestyreren, kaptein Horntvedt er en meget elskværdig og hyggelig mand som bakefter vist mig rundt overalt. – Motorbaaten, som hadde tat mig ombord førte mig iland igjen til middag. – Om eftermiddagen kom det flytende kokeri «Thor» ind paa havnen. Det skal ta med endel folk og gaar imorgen til Europa. Det har i det hele været noksaa livlig der paa havnen i det sidste. Grytviken er jo centrum og her vanker ofte folk fra andre havne, bestyrere, kapteiner, skyttere, læger; ialt er der paa øen 6 læger. Distriktet er jo stort. Hele øen er ca 300 km lang og ca 110 km. bred. – Fangsttiden later nu til at være forbi Der er nok hval, men veiret er for haardt til at man kan faa fanget den. Kokerierne gaar derfor nu hjem det ene efter det andet. Fangsten er gjennemgaaende omtrent som ifjor. Her i Grytviken skal dog Compania Argentina de Pesca drive fangst ogsaa i vinter, naar nu bare veiret «sætter sig». Endnu ser det ikke rart ut. Idag har vi nemlig voldsom snestorm. Det blaaser av og til saa kraftig, at husene ryster. – En eftermiddag jeg var i New Fortuna bay blaaste en mand, som holdt paa at trille kul, ned fra stilladsen og faldt ombord i kuldampere Cora og forslog sig stygt. En stor tom oljetank av jern blaaste overende og tomtønder blev feiet bortover marken. – Paa Wilbergs og mit værelse staar gardinene ut som fyldte seil, naar vinden staar paa og ret som det er blaaser døren op. – Men dette er jo endnu bare en forsmak paa vinteren. Jo, det er noksaa haarde kaar man lever under henede. Men allikevel har her ikke været megen sykdom. – En mand ligger nu syk i en av barakkerne. Det er en lammelse som begyndte med benene og har trukket sig opover kroppen. Den er allerede kommet saa langt, at lægerne ikke har meget haap om at han vil staa det over. Jeg har i de sidste 3 dage jevnlig været borte hos ham og talt med ham. Han er nu blit fortrolig med den tanke, at det kan bli døden. – Det er en herlig gjerning under saadanne forhold at kunne komme med evangeliet.

For øvrig har jeg ikke saa særlig meget nyt at berette. Med læsningen av socialøkonomi gaar det smaatt. Mit arbeide optar mesteparten av min tid. Kun nogen faa skjønlitterære bøker har jeg rukket at læse. Far spør om jeg har Grützmachers: Er det liberale Jesusbillede moderne? Nei, den har jeg nok ikke, og jeg kunde nok ha interesse av at læse den. Det glæder mig at far var blant de 38 paa stiftsmøtet paa Hamar. Jeg tror det er en betænkelig sak med en gang at hoppe ut i en fri folkekirke. Den byr altfor smaa garantier i flere henseender bl a m.h.t. religionsundervisning i skolen og desuten vilde den vel neppe bli hverken en fri kirke eller en folkekirke i dette ords aller egentligste forstand. Men kirkepolitiken faar man nu greie som man vil hjemme for mig. Foreløbig er nu min plads henede paa Syd Georgia.

Hjemme har dere vel nu den deiligste vaartid med løvspret og fuglekvidder. – Her har vi intet av den slags. Det er her nu omtrent som hjemme i november med sne og regn om hverandre. Skal vi ha nogen hygge maa vi søke den indendørs og det har vi jo nu, saalænge vi har frk. Larsens deilige musik. Men den blir det nok dessverre snart slut paa; ti baade fru og frk. Larsen reiser hjem til Europa, naar «Harpon» nu igjen om nogen uker gaar til Buenos Aires. – Helt uten musik blir vi rigtignok ikke; ti doktor Mathisen, som nu har avløst dr. Michelet, spiller piano omend ikke saa godt

som frk. Larsen. Doktor Michelet, som hu har været her i to aar reiser nu hjem igjen og doktor Mathisen overtar hans post her i Grytviken. Det er kjedelig at Michelet skal forlate os, men Mathisen er ogsaa en hyggelig mand, som man kan ha megen hygge av at snakke med. –

Jeg er svært spændt paa at faa høre, hvad resultatet er blit av onkel Kristoffers nye tilbud til Hans angaaende Prestrud. Skal Hans bli gaardbruker faar han snart begynde at tænke paa det nu. Det skulde sandelig glæde mig at se Prestrud i Hans's hænder.

Dette brev kommer vel neppe frem før en gang i slutningen av juni og da er vel far optat av eksamensstræv Jeg vil derfor ikke plage ham med at at sende mig noget langt brev da med det samme. Kun nogen faa ord er kjærkomne; saa faar jeg høre mere naar ferierne kommer. – Hils nu som sedvanlig alle kjendte, - Krogs, Wold, Kiær «Den lille mission» Ynglingene, dem av lærerpersonalet jeg kjender og for øvrig alle kjendte som maatte spørge efter mig. Sjømandsprest Gulbrandsen kjender jeg rigtignok ikke selv; men hans frues bror, premierløytnant Ljungberg, som er krigsskolekamerat av mig var jeg sammen med i Buenos Aires. – Jeg haaper alle hjemme er likesaa friske og lever likesaa vel som jeg. De bedste hilsener til eder alle

fra eders

Kristen.

Skrevet loddrett på venstre kant av brevets siste side:

Jeg haaper Trygve gjør det fin-fint til eksamen og at jeg faar høre fra ham naar han blir færdig!

Skrevet opp/ned øvers på brevets siste side:

Det blir nu atter længe til næste post gaar, kanskje 6-7 uker.

Transkribert av:
Inger-Lise Ackenhausen
Hvalfangstmuseet
2014

Arkivsignatur:
ARS-A1060YL0001-0004